

VIETOS VIENETŲ DUOMENŲ ATNAUJINIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vietos vienetų duomenų atnaujinimo metodikoje (toliau – metodika) aprašomi vietos vienetų duomenų atnaujinimo (toliau – duomenų atnaujinimas) metodai, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo būdai bei informacijos apie vietos vienetus pateikimas vartotojams, pateikiami duomenų atnaujinimą reglamentuojantys teisės aktai, statistinių duomenų šaltiniai, rodiklių sąvokos, naudojami klasifikatoriai ir kita informacija.

2. Europos Sąjungos (toliau – ES) šalys narės yra įpareigosos statistiniuose verslo registruose turėti statistinį vienetą: vietos vienetą. Jis reikalingas įvairių sričių statistinei informacijai teritoriniu lygmeniu rengti.

II SKYRIUS TIKSLAS

3. Vietos vienetų duomenų atnaujinimo tikslas – nustatyti šalies teritorijos administraciniuose vienetuose esančius vietos vienetus ar jų dalis, surinkti statistinius duomenis apie juos ir sudaryti metų pradžioje veikiančių vietos vienetų sąrašą, naudojamą rengiant įvairių sričių statistinę informaciją teritoriniu lygmeniu.

4. Iš administracinių duomenų šaltinių duomenys apie vietos vienetus atnaujinami kas ketvirtį, atliekant statistinį tyrimą kas dvejus metus. Duomenys apie vietos vienetus fiksuojami kiekvienų metų pradžiai.

5. Pagrindiniai statistinės informacijos apie vietos vienetus vartotojai – valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaida, verslo ir mokslo atstovai, studentai, Lietuvos statistikos departamento (toliau – Departamentas) statistikos skyriai, Europos Sąjungos statistikos tarnyba (toliau – Eurostatas).

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

6. Vartojamos sąvokos:

6.1. **Darbuotojas** – asmuo, pagal sutartį su darbdaviu įsipareigojęs dirbti arba teisės aktu nustatyta tvarka eiti tam tikras pareigas pagal darbovietėje nustatytą tvarką ir gaunantis sulygtą darbo užmokestį. Prie darbuotojų priskiriami statutiniai valstybės tarnautojai, valstybės politikai, valstybės pareigūnai ir kiti valstybės tarnautojai.

6.2. **Įmonė** – gaminantis prekes ir (arba) teikiantis paslaugas organizacinis juridinis vienetas, užsiimantis viena ar daugiau ekonominės veiklos rūšių vienoje ar keliose vietose ir turintis teisę priimti sprendimus.

6.3. **Juridinis vienetas** – sąlyginis ES vienetas, apimantis juridinius asmenis, kurių egzistavimą pripažįsta įstatymas, nepriklausomai nuo individų ar institucijų, kurie gali juos valdyti ar būti jų nariai, ir fizinius asmenis, kurie teisėtai užsiima ūkine (ekonomine) veikla.

6.4. **Vietos vienetas** – administraciškai ar geografiškai apibrėžtoje vietovėje esantis klasifikuojamas institucinis vienetas arba jo dalis (pvz., dirbtuvė, cechus, fabrikas, parduotuvė, restoranas, kavinė, sandėlis, įstaiga ir kt.), kur vykdoma ekonominė veikla (skirtingu adresu) ir dirba vienas ar daugiau darbuotojų.

6.5. **Vietos vienetų registras** – duomenų bazė vietos vienetų rodikliams įrašyti.

6.6. **Ūkio subjektas** – bet kokios teisinės formos juridinis vienetas.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

7. Duomenų atnaujinimą reglamentuojantys teisės aktai:

7.1. 1993 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 696/93 dėl statistinių vienetų gamybos sistemai stebėti ir analizuoti Bendrijoje (OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 12 tomas, p. 10) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1137/2008 (OL 2008 L 311, p. 1).

7.2. 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 177/2008, nustatantis bendrą verslo registrų sistemą statistikos tikslais ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2186/93 (OL 2008 L 61, p. 6).

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

8. Atnaujinant vietos vienetus naudojami klasifikatoriai skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai:

8.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“.

8.2. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius.

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA) ELEMENTŲ APRĖPTIS, VERTINAMI PARAMETRAI

9. Tyrimo aprėptis – Lietuvoje veikiančios visų rūšių ir nuosavybės formų įmonės, kuriose dirba 20 ir daugiau darbuotojų ir turinčios vieną ar daugiau neregistruotų ar valstybės įmonės Registrų centro tvarkomame Juridinių asmenų registre (toliau – Juridinių asmenų registras) registruotų vietos vienetų.

10. Tyrimo stebėjimo vienetas – įmonė. Tiriama įmonės vietos vienetų būklė einamųjų metų kovo 31 dieną.

11. Žemiausias geografinės aprėpties lygmuo – savivaldybė.

12. Atnaujinami rekvizitai – adresas, telefonas, veiklos pradžios data, būklė ir kiti.

13. Atnaujinami rodikliai: vietos vienetų ir jų darbuotojų skaičius.

14. Atnaujintas vietos vienetų sąrašas grupuojamas pagal savivaldybes ir darbuotojų skaičių.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

15. Vietos vienetų duomenų atnaujinimui naudojami administracinių duomenų šaltiniai ir atliekamas statistinis tyrimas.

16. Tyrimas – atrankinis, jame dalyvauja visų rūšių įmonės, įstaigos ir organizacijos. Išrenkama nupjautinė imtis.

17. Tais metais, kai tyrimas neatliekamas, Vietos vienetų registras kas ketvirtį papildomas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) tvarkomo Mokesčių mokėtojų registro (toliau – Mokesčių mokėtojų registras) duomenimis. Vietos vienetų registre įrašytiems naujiems vietos vienetams suteikiamas 8 ženklų statistinis identifikavimo kodas.

18. Naujai įsteigti vietos vienetai užregistruojami kaip turintys vieną darbuotoją. Tyrimo metu įmonės patikslina naujai įrašytų vietos vienetų darbuotojų skaičių.

19. Tyrimo populiacijai sudaryti naudojami:

19.1. Vietos vienetų registras, patikslintas Mokesčių mokėtojų registro duomenimis.

19.2. Veikiančių ūkio subjektų sąrašas, sudaromas vadovaujantis Veikiančių ūkio subjektų sąrašo sudarymo tvarkos aprašu, patvirtintu Departamento generalinio direktoriaus 2013 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. DĮ-148 „Dėl Veikiančių ūkio subjektų sąrašo sudarymo ir atnaujinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

20. Nupjautinės imties būdu sudaromas įmonių sąrašas tyrimui atlikti. Iš Veikiančių ūkio subjektų sąrašo imamos visos veikiančios įmonės, kuriose dirba 20 ir daugiau darbuotojų, ir turinčios vieną ar daugiau vietos vienetų.

21. Vietos vieneto veiklos rūšis netiriama.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

22. Statistinių duomenų šaltiniai:

22.1. Įmonių pirminiams duomenims surinkti naudojama Vietos vienetų statistinių duomenų atnaujinimo statistinė ataskaita Ū-03 (kas 2 metai) (toliau – ataskaita), kurios forma tvirtinama Departamento generalinio direktoriaus įsakymu. Ataskaitos forma skelbiama elektroninio statistinių duomenų parengimo ir perdavimo sistemoje *E. statistika* (<http://estatistika.stat.gov.lt>) ir pildoma tiesiogiai internetu.

22.2. Mokesčių mokėtojų registro duomenys. Naudojami duomenys apie įsteigtus naujus vietos vienetus ir informacija apie jau turimų vietos vienetų duomenų pasikeitimus. Mokesčių mokėtojų registro duomenys apie vietos vienetus gaunami vieną kartą per ketvirtį pagal VMI ir Departamento duomenų teikimo sutartį. Mokesčių mokėtojų registro duomenų bazėje saugomi duomenys apie įmonę ir jos turimus neregistruotus ir Juridinių asmenų registre registruotus vietos vienetus.

22.3. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – „Sodra“) duomenys apie apdraustų asmenų skaičių Juridinių asmenų registre registruotose įmonėse, kurie atnaujinami kas ketvirtį.

22.4. Juridinių asmenų registro duomenys apie registruotus įmonių padalinius, kurie atnaujinami kasdien.

23. Elektroninio statistinių duomenų parengimo ir perdavimo sistemoje *E. statistika* (toliau – sistema *E. statistika*) į ataskaitos formą įkeliami visi Vietos vienetų registro statistiniai duomenys apie įmonę ir jos įsteigtus vietos vienetus. Respondentui reikia tik pakoreguoti užpildytus statistinius duomenis ir įrašyti naujai įsteigtus vietos vienetus.

24. Įmonėms, kurios nėra pateikusios prašymo pildyti statistines ataskaitas sistemoje *E. statistika*, siunčiamos *ffdata* ar PDF formatu suformuotos ataskaitos su įrašytais duomenimis apie įmonę ir jos vietos vienetus. Ataskaitos gali būti siunčiamos el. paštu, faksu arba paštu.

25. Statistinių duomenų įvedimo, redagavimo ir įrašymo procesai atliekami *Oracle* programine įranga. Statistinių duomenų kontrolė atliekama statistinių duomenų įvedimo metu, tikrinant loginius bei aritmetinius ryšius tarp statistinių rodiklių.

26. Departamento duomenų parengimo skyrių (toliau – DPS) specialistai surinktus statistinius duomenis tikrina, analizuoja, išsiaiškina abejotinus statistinius duomenis su atsakingais įmonių darbuotojais ir patikslinę juos įrašo į Vietos vienetų registrą.

27. DPS specialistai, baigę statistinių duomenų surinkimą, jų įvedimą, pirminę statistinių duomenų kontrolę ir klaidų taisymą, siunčia Departamentui įmonių, kurios nepateikė ataskaitos, sąrašą. Sąraše nurodoma statistinių duomenų nepateikimo priežastis, naudojant Ūkio subjektų būklių klasifikatorių.

IX SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

28. Į Vietos vienetų registrą įrašytus pirminius duomenis dar kartą tikrina Departamento Ūkio subjektų registro skyriaus specialistai. Statistiniai duomenys lyginami su Statistinio ūkio subjektų registro ir „Sodros“ duomenimis. Esant didesniems nukrypimams (dažnai būna dvigubai didesnis darbuotojų skaičius) aiškinamasi, kokios jų kilmės priežastys, t. y. statistiniai duomenys dar kartą tikslinami su DPS specialistais ir respondentais, taisomi klaidingi įrašai.

29. Neatsiskaičiusių įmonių statistiniai duomenys paaimami iš praėjusio tyrimo sąrašo, palyginami su tiriamojo laikotarpio Mokesčių mokėtojų registro ir Statistinio ūkio subjektų registro duomenimis, atnaujinami ir įrašomi į Vietos vienetų registrą.

30. Atnaujinius statistinius duomenis ir įrašius juos į Vietos vienetų registrą kiekvienais metais rugsėjo 1 dieną parengiamas veikiančių vietos vienetų sąrašas, kuriame nurodomi visi pirminiai statistiniai duomenys apie vietos vienetus.

31. Patikslinti įmonių ir registruotų Juridinių asmenų registre vietos vienetų duomenys (adresas, telefonas, būklė, darbuotojų skaičius) iš Vietos vienetų registro įrašomi į Statistinį ūkio subjektų registrą.

32. Paskelbus statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinamas metainformacijos aprašas, kuriame pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, tikslumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punktualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

33. Statistiniams duomenims įrašyti ir apdoroti naudojamos *Oracle* ir *Microsoft Office Excel* programos.

XI SKYRIUS

STATISTINĖS INFORMACIJSO SKLAIDA

34. Statistinė informacija apie vietos vienetus pagal statistinės informacijos skelbimo kalendorių skelbiama Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt.

XII SKYRIUS

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

35. Eurostato išleistas „Rekomendacijų vadovas statistinio profilio registrams“ (angl. *Business registers – recommendations manual*), <http://circabc.europa.eu>.

XIII SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

36. Pasikeitus šioje metodikoje nurodytiems teisės aktams taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Ūkio subjektų registro skyrius